

IGOR MAROJEVIĆ

ROMAN
O
PIJANSTVIMA

— Laguna —

Copyright © 2019, Igor Marojević
Copyright © ovog izdanja 2019, LAGUNA

BIBLIOTEKA
MERIDIJAN

Knjiga br. 68

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Matijasu Enaru,
bez čije inicijative i podrške ne bih napisao ovu knjigu.*

Razumeti da su se svi događaji odvijali u stvarnom životu baš onako kako su dočarani u Romanu o pijanstvima, ili da su likovi rađeni po izrazitom uzoru na realne, ne samo da bi bilo pogrešno nego i naivno.

1

Dok sam posle povratka u Beograd u maju 2009. razgovarao s poznanicima, bivšim prijateljima i majkom, slušali su me s iščuđavanjem ili, čak, prezirom. Nekima je zasmetalo što sam otišao u inostranstvo a onda i što sam se vratio: dvaput su morali da me ponovo promisle. Za pet-šest godina, svojim skromnim primerom sam ih dvostruko izmestio iz udobne mentalne inercije. Vratio sam se u njihov grad, o kojem sam gundao gadosti.

Odlučio sam se na povratak pošto je ekonomska kriza dobila pristojan sektor i u Španiji, a bivši kolega sa studija Kiza Lopičić, s kojim sam komunicirao preko imejla dok sam živio u Barseloni, ponudio mi je platu od 1000 evra u mesečnom magazinu *Bluboj* kao zameniku glavnog i odgovornog urednika. Radno mesto je bilo u Beogradu, a moje fizičko prisustvo neophodno. Možda sam ipak povratkom pre svega želeo da očuvam svoj srpski jezik, ugrožen stalnom komunikacijom i pisanjem sve slabije plaćenih novinskih, proznih i drugih tekstova na

španskom. Ili je ponajpre trebalo da budem blizu za slučaj da to iziskuje narušeno majčino zdravlje. Kad čovek done-se krupnu odluku ne iz jednog nego iz mnoštva razloga, ide u širinu i udalji se od pravog uzroka za radikalnu promenu, toliko da na korenit razlog može i da zaboravi.

Već sam bio pomoćnik Zorana – Kize Lopičića u kulturnoj rubrici jednog kratkovekog dnevnog lista. Tog dana kasnog maja 2009. godine zakazao je poslovni sastanak za večernje sate u klubu *Jaser* u Bojanskoj ulici na izmaku Vračara. Voleo je klasični džez, koji mi je – naročito njegov instrumentalni deo – delovao kao dovoljno neutralna zvučna podloga za razgovor.

U *Jaseru* sam zatekao Kizu s tipom moje visine: desetak centimetara nižim od dvometraša Lopičića, i sedam-osam godina mlađim od nas. Dečko se predstavio kao Žarko Jančić. Kad me je pozvao da dođem u *Jaser*, Kiza mi je rekao da ćemo na poslovnom sastanku biti sami.

Atmosferu je trebalo da dignu džez-sinkope basa, udaljki i truba što su tupo dopirale iz zvučnika kluba u kojem smo nas trojica bili jedini pravi gosti. Kiza i Žarko su ustvrdili da ih je digla rakija. Složili su se da za razliku od većine fabrikovane srpske dunje, jabuke i kajsije, kruška *Takovo* koju su pili ne sadrži mnogo veštačke arome.

– Ni šljivovica – rekao je Žarko, no nije stigao da izgovori naziv fabrike.

– Ali je njen prirodni miris oduran – Kiza je delovao zadovoljan izborom reči.

– Ni ja ne podnosim šljivovicu – bio je moj prvi iskaz na poslovnom sastanku.

Lopičić je završio kratak demotivacioni govor o Žarkovom omiljenom piću i počeo da pod svetlom zidne lampe

pomera svoju čašu pokazujući venčiće koje pravi vredna rakija kad je čovek malo uzburka. Meni su se venčići viljamovke učinili poput zbirova uljanih mehura.

Konobar se konačno pojavio za našim stolom; povoljno sam naručio kruškovaču od tog onižeg smeđušana i cvikeraša koji je inače sedeo u separeu sa svojim društvom. Viljamovka je odisala mešavinom mirisa voća i nekog hemijskog sastojka približnog laku za nokte. Ako mi se miris po kruški dopao, uplašio sam se da bih od ovog drugog, veoma oštrog, mogao bar privremeno oslepeti.

Lopičić mi je saopštio da sutra potpisujem ugovor i počinjem da radim. Šest stotina evra je na crno, a biću prijavljen na preostalih 400, koje ću dobijati u dinarskoj protivvrednosti na račun. Posao je stalan. Naručivaču tekstove od manje poznatih autora, željnih afirmacije po cenu besplatnog pisanja.

– Naravno da u takve ne spada naš urednik rubrike *Lajfstajl*, mladi gospodin Jančić – osmehnuo se zadovoljno Kiza i dlanom lupio saradnika po leđima: ovog je kanda zbolelo. Kao u potrazi za analgetikom, Žarko je drmnuo još jednu rakiju. I ja sam ispio iz cuga, ali sam se stresao. Sad sam mučninu osetio u grlu, no želudac se poradovao. Naručio sam novu viljamovku, ovog puta duplu. – Najviše ćeš, zameniće, ipak morati da ispravljaš tekstove – rekao mi je Kiza – onih koje angažuju sa vrha. Ovde je više no ikad nepismenih VIP-ova, uglavnom saradnika našeg urednika *Lajfstajla* – dodao je i Žarko se, za svaki slučaj, izmakao. – He-he, lukavo, mamu ti jebem – pohvalio ga je Kiza, a meni rekao da smo završili razgovor o poslu.

– Molim te, Zoki – ražalostio se Žarko. – Nemoj tako da psuješ, majka mi je već godinu dana bolesna.

– Može i da puca od zdravlja, ona je ovde samo reč. Ne bih ja stvarno jebao tvoju majku – zaustio je Kiza i Žarko je uzdrhtao. Možda bi reagovao i odlučnije da stolu nije prišao konobar i doneo mi duplu.

Pijući, prestao sam da opažam miris po laku ili acetonu. Sve dok nisam slistio duplu dozu, činilo mi se da kroz rakiju mogu i da onjušim i okusim krušku.

Preostali ljudi u kafiću, koji su sedeli u separeu, delovali su mi najednom posebno. Prosedi smeđušan koji nas je služio i drugi, mnogo viši i vitkiji, neobrijani lik mrkosmede kose i nejasnih očiju, postojano su ćutali pa su mi delovali kao mudraci. Žena riđe ili crvene kose koja je nosila visoke štikle i haljinu učinila mi se posebno ženstvena, a dečko čija je boja kose bila slična njenoj posebno mlad.

Kiza me je prenuo zveknuvši me dlanom po ramenu i rekavši da moram da pišem kolumnu. Mrzovoljno sam promrsio da je sam tvrdio da smo završili o poslu. Odgovarajući mi kako će on odlučiti kad da okončamo, Kiza je brzo zatreptao. Poželeo sam da ga ošamarim. Umesto toga, glasno, gnevno i skorojevički sam opazio da dok je Barselona arhitektonski perfektna a ekološki podnošljiva, Beograd je pun izrovanog asfalta poput podlokanih makedonskih varoši i nejednako potkresanih živica nalik na kosu vojnika bivše JNA kog je pred smotru na brzinu ošišao klasić sa ležaja iznad njegovog.

– Koliko god bilo malo Katalonki klasične lepote, one su bar ženstvene – dodao sam. – Bar polovina Beograđanki mi se ponekad zbog svog držanja čine kao najlepši transvestiti na svetu. Baš o takvim razlikama ću da pišem prvu kolumnu, ako je hoćeš! – dreknuo sam.

Kiza se mrštio, a Jančić je gledao kroz prozor i nije me slušao. Visoki, neobrijani lik iz separea krenuo je u WC. U hodu me je pitao ne gledajući u mom pravcu:

– Može li to tiše?

– Zbog čega se mešate u naš razgovor!? – dobacio mu je Kiza.

Prišao nam je konobar i zahtevao da u njegovom baru budemo tiši i ućtiviji. Neobrijani se brzo vratio iz WC-a: samo je oprao ruke ili, još verovatnije, pišao. Oči su mu bile zakrvavljene kao da odavno nije spavao.

Pitao sam konobara da li mu smeta ton kojim smo pričali ili tema. Odgovorio je da me ne razume. Rekao sam mu da me to ne čudi, a Kiza je nežno pokušao da me umiri. Ipak sam podsetio lika masnjikavih naočara da od nas dobija pare i da ga to obavezuje da bude pristojniji.

– Ti da me u mom kafeu učiš mom poslu? Napolje! – rekao je i, kao da je poznao mog oca, probudio ga u meni.

– Ko jebe tvoju birtiju sa zaostalom muzikom – rekao sam i sporo se pridigao.

Kao da je bio gorljivi ljubitelj klasičnog džeza pa su ga moje reči uvredile, preda me je stao stariji maloletnik crvene kose, u duksu, farmerkama i kabastim šarenim patikama. Tražio je da se izvinim njegovom ocu a kad sam mu rekao da je smešan, počeo je da se nadima. Zace-rekao sam se i osmotrio separe u dnu *Jasera*: po pogledu žene koja je tamo ostala sama zaključio sam da ipak nije toliko ženstvena a po njenoj svetlocrvenoj kosi da klippan u duksu ima i majku.

Dok sam se prepirao sa mladićem, visoki čovek krvavih očiju izašao je i skrio se uza zid u koji je bio utisnut bok

štoka ulaznih vrata. To sam shvatio kad sam izlazeći iz *Jasera* osetio kako mi nečija pesnica pogađa desnu stranu vilice. Otežano telo mi se stropoštalo i otkotrljalo.

Crvenokosa je glasom produbljenim duvanom poručila da sam dobio što sam tražio. Primetio sam da je pirlgava i da mi i njen muž nešto dobacuje. Cela porodica i visoki nokauter stajali su u iščekivanju pred ulazom *Jasera*.

– Ćoravi, i tvoja žena je transvestit! – viknuo sam: udarac me nije otreznio, kao i nijedan od novih koji su se, počev od gazdinog, na meni iznizali kad sam nakratko ustao. U ponovnom padu sam povukao nekog i udario ga pesnicom, možda u nos; moja se slast za samo tren-dva ispostavila slična opštem radovanju 1999. zbog bezazlenog rušenja jednog NATO aviona dok piloti alijanse u isti mah ubijaju, u najboljem slučaju, desetine ljudi.

Brzo sam oboren i strastveno su me gazili po glavi i nogama. Učinilo mi se da je broj stopala što su me šutirala opao i da vidim marke obuće: za početak, snikers i novozelandske *laijianjinxia*. Nije se loše zarađivalo u *Jaseru*! Krvavooki je nosio novopazarske antilop cipele, ali on nije radio u džez-baru.

S naročitim užitkom i intenzitetom deljala me je kafedžijka, po levoj nozi. Njene plesne cipele *laijianjinxia* bile su opremljene crnom tračicom u vidu zmije koja se protezala do sredine lista. U nadi da se neće setiti da mi uskom i šiljastom, predugom štiklom izbuši lobanju, rukama sam zakrio glavu: makar do tada, krcnulo mi je samo stopalo.

– Važno je da ga ne ubiju unutra. Ako ga roknu ispred kafane, ne odgovara niko – čuo sam cvikeraša kako, po strani, tumači zakon Kizi između udaraca koje sam primao od ostatka cvikeraševe porodice i tipa krvavih očiju.

Video sam kako Kiza obzirno privlači gazdu sebi i horizont mi se zamaglio: kao da sam lebdeo sred oblaka koji su pogađali gromovi. Čudio sam se što me ne pogode u grudi i što se one ne rasprsnu. Čude se glupi i neiskusni, pa sad ko je gde.

Došla je policija. Iako sveže masakriran, smogao sam snage i gorčine da ustanem i pogledam prebijače, ali ne i da hodam: definitivno su mi slomili nogu. Kleknuo sam i pokazao policajcima prstom na svakog iz četvorke koja me je tukla, što sam i rekao. Gazda je dobacio „jesam, pa šta“ i panduri sa šapkama su se smejali.

Stigla je hitna pomoć i Kiza je krenuo sa mnom. Putovali smo do Urgentnog centra u zadnjem delu medicinskog kombija, kao na filmu, kao u guzici.

U hodniku Urgentnog sestra i medicinski tehničar pružili su mi osnovnu pomoć. U gradu je poneko ranjen, čim su sve sobe centra zauzete, a po hodniku ima tragova krvi i policije.

Preglasno sam pričao sa sestrama i tehničarom. Govorio sam na srpskom, ali kod španskog jezika voleo sam posebno to što sabesedniku ne smeta kad ispoljavam povišen temperament dok pričam; naprotiv...

– Može l' to tiše!? – zaurlo je mlad policajac koji je nadgledao previjanje ranjenog kriminalca u jednoj od prizemnih soba Urgentnog centra. Čuvši reči kakve su i inicirale moje prebijanje u *Jaseru*, pokušao sam da nasrnem na pandura iako sam hramao. Kiza me je sprečio.

– I kolika je plata za tvoj cenjeni posao!? – dreknuo sam na policajca. – Čak tri-četiri hiljade dinara, pa si korumpiran!? I dva soma bi bilo previše za nulu što se istresa na premlaćene na pravdi Boga a ulizuje se ranjenim

krimosima! – vrištao sam: ako su jačina pića i dužina dejstva merilo, viljamovka je bila izvrsna.

Uniformisani dečko me je gledao ukočeno i nemo: njegovo ponašanje učinilo mi se neverovatno koliko i moje. Jedna soba se odjednom oslobodila: lekar me polegao na krevet.

– Sve će biti u redu, matori – rekao mi je Kiza. – Čujemo se – dodao je, namignuo mi s izvesnom toplinom, okrenuo se i otišao.

Uspeo sam da se osmehnem, šire no inače. Okrenuo sam se na desni bok i napokon klonuo.

2

Već iste večeri Kiza me je pozvao na telefon dok sam u svom stanu u Ulici Prve pruge na Retenziji ležao u gipsu koji mi je stavljen u Urgentnom centru. Između trenutka kada sam tamo došao svesti i onog kad su mi zbog kontuzije levog skočnog zgloba upakovali nogu, divio sam se formama svog stopala: naduveno i crveno, sa sve modrim nijansama, ličilo je na pogaču s prezrelim šljivama.

Kiza me je najpre pitao za zdravlje. Onda je rekao da me je sinoć molio da se smirim, ali sam ja nastavio da provociram gazdu. Pitao je zašto sam pio i napomenuo:

– Nisi čak ni devedesetih, možda neko pivo; više si duvao. Pio si manje od svih nas, pa i od mene, koji nikada nisam bio neki alkos.

– U Barseloni nisam čak ni čisto pivo, već pivo s dosta limuna, klaru – rekao sam zamišljeno.